

Nr 281.

Ankom till riksdagens kansli den 23 november 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående kreditgivningen till utlandet m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 366 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 19 oktober 1945, föreslagit riksdagen att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa *dels*, under huvudtiteln för Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster, ett anslag till Avskrivning av vissa krediter till Danmark och Norge av 200 000 000 kronor, *dels ock*, under Fonden för kreditgivning till utlandet, ett investeringsanslag till Kredit till Danmark för inköp av baracker m. m. av 10 000 000 kronor.

I propositionen nr 295 till innevarande riksdag framhöll chefen för finansdepartementet, att det under rådande extraordinära förhållanden kunde vara förbundet med ekonomiska olägenheter av stundom betydande mått att göra överenskommelser rörande handelsutbytet och betalningsförhållandena med utlandet beroende av riksdagens godkännande. Olägenheterna betingades främst av att en omedelbar uppgörelse med vederbörande land kunde utgöra förutsättningen för att varuhandeln skulle komma i gång utan dröjsmål. Med hänsyn till de särskilda omständigheterna borde därför överenskommelser med främmande makter få sättas i kraft utan att godkännande från riksdagens sida vid en höstsession avvaktades. Redogörelse för de träffade avtalen borde därefter snarast möjligt i lämplig form lämnas riksdagen. Vad departementschefen sålunda föreslagit lämnade riksdagen utan erinran.

Sedan nämnda proposition avläts till riksdagen, har ett flertal handels- och betalningsöverenskommelser slutits med olika länder. I förevarande proposition lämnas en kort översikt för avtalens huvudsakliga innebörd.

I propositionen erinras, att tidigare till Norges förfogande ställts en räntefri kredit å 100 miljoner kronor för bestridande av kostnaderna för flyktingverksamheten och polisutbildningen. Vidare meddelas, att enligt avtal den 14 juni 1945 bland annat en kredit å 50 miljoner kronor ställts till Norges förfogande för bestridande av kostnader för de norska flyktingarna i Sverige samt för inköp här i landet av vissa partier livsmedel m. m. Icke heller för denna kredit erlägges ränta.

Beträffande kreditgivningen till *Danmark* meddelas bland annat, att detta land enligt två avtal erhållit krediter å 50 respektive 70 miljoner kronor för reglering av främst vissa utgifter för flyktinghjälpen och för polisstyrkornas utbildning och utrustning samt vapeninköp i Sverige. Krediten å 70 miljoner kronor skall löpa med 1 procents ränta medan däremot krediten å 50 miljoner kronor, som helt disponerats före Danmarks befrielse, är räntefri.

Efter en därom av danska regeringen gjord hemställan har sedermera utfästelse lämnats om ytterligare en kredit å 10 miljoner kronor. Krediten skall ställas till Danmarks förfogande på samma villkor som de för krediten å 70 miljoner kronor gällande. Den nya krediten är helt avsedd att disponeras för inköp av ett antal baracker, tillhöriga svenska myndigheter, jämte viss utrustning m. m. Samtliga dessa inköp sammanhånga med omhändertagandet av det stora antal civila tyska flyktingar, som finnes i Danmark.

Vidkommande den redogörelse, som i *övrigt* lämnas rörande finansavtal med Norge, Danmark, Nederländerna och Abessinien samt handels- och betalningsöverenskommelser med Belgien, Frankrike och Polen, får utskottet hänvisa till propositionen.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Av den föregående redogörelsen framgår, att riksdagen anvisat sammanlagt (950 + 180 =) 1 130 miljoner kronor för återuppbyggnadskrediter till utlandet. För krediter, avsedda för finansiering av vissa löpande utgifter som andra länder ha att täcka i Sverige i samband med flyktinghjälp, repatriering etc., har riksdagen vidare anvisat ett allmänt anslag å 100 miljoner kronor. Slutligen ha för den egentliga hjälpverksamheten anvisats sammanlagt 90 miljoner kronor. Här angivna medelsanvisningar motsvara som bekant endast en del av den svenska stödverksamheten, eftersom tidigare betydande belopp anvisats för reglering av särskilda krediter och därjämte krediter lämnats genom valutaköp och i andra former, som icke påkallat budgetmässig reglering. Jag torde få hänvisa till den fullständiga översikt över anslagsanvisningarna etc., som lämnats i propositionerna 139 och 295 vid riksdagens vårsession.

De anvisade anslagen ha numera i betydande utsträckning disponerats genom olika kredit- och handelsöverenskommelser samt genom beslut om hjälpåtgärder. Genom återuppbyggnadskrediter till utlandet, som skola belasta därför avsedda anslag å sammanlagt 1 130 miljoner kronor, ha sålunda bundits sammanlagt i runt 860 miljoner kronor. Återstoden måste anses reserverad för vissa redan kända kreditbehov. Anslaget till kreditgivning för löpande utgifter i Sverige, vilket som nyss nämnts uppgår till 100 miljoner kronor, har disponerats till sammanlagt 90 miljoner kronor. Och av de 90 miljoner kronor, som stå till förfogande å driftbudgeten för den egentliga hjälpverksamheten, torde inemot 70 miljoner nu vara förbrukade; ansemliga ytterligare hjälpbehov, som Sverige lämpligen bör i sin mån bidra till att möta, föreligga emellertid.

Bland de krediter, som lämnats utlandet, intaga de räntefria krediterna till Norge och Danmark å 150 respektive 50 miljoner kronor en särställning. Krediterna ha avsett ändamål, som enligt den svenska regeringens uppfattning borde föranleda, att de lades vid sidan av de övriga finansiella uppgörelserna. Detta har föranlett icke endast att de lämnats utan ränta, utan även att från svensk sida förklarats, att de komme att göras till föremål för framställning till riksdagen om avskrivning. Någon anledning att uppskjuta den sålunda i

utsikt ställda regleringen av ifrågavarande krediter i avvaktan på att det allmänna kreditläget kan fullständigare överblickas synes icke föreligga. Jag får därför föreslå, att framställning göres till riksdagen om att under huvudtiteln för avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår för ändamålet anvisas 200 miljoner kronor.

De i det föregående omnämnda kreditutfästelserna behöva endast i ett fall föranleda framställning till riksdagen, emedan övriga utfästelser i vad avser såväl belopp som ändamål rymmas inom ramen av redan lämnade fullmakter och medelsanvisningar. Som nämnts har utfästelse lämnats Danmark om en särskild kredit för inköp av baracker m. m. för omhändertagande av tyska flyktingar. Krediten, som skulle uppgå till 10 miljoner kronor, torde böra underställas riksdagen och bli föremål för särskild medelsanvisning.

Under riksdagssessionen eventuellt tillkommande kreditbehov från utlandets sida torde, där icke förhandlingsläget förhindrar detta, få i varje särskilt fall underställas riksdagens prövning. Av svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet framlagda beräkningar ge vid handen, att det belopp, som återstår på driftbudgetanslaget för internationell hjälpverksamhet kan komma att inom en snar framtid visa sig otillräckligt. Skulle så bli fallet, torde frågan om anslagsförstärkning få upptagas till närmare prövning och den framställning göras till riksdagen, som därav kan föranledas.

Utskottet har tagit del av en närmare redogörelse för de handels- och betalningsöverenskommelser, vilka omnämnas i propositionen, liksom för utvecklingen av den utländska kreditgivningen och hjälpverksamheten överhuvud. Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa

a) till *Avskrivning av vissa krediter till Danmark och Norge* under huvudtiteln för avskrivning av oreglerade kapitalmedelsförluster ett anslag av 200 000 000 kronor,

b) till *Kredit till Danmark för inköp av baracker m. m.* under fonden för kreditgivning till utlandet ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor.

Stockholm den 23 november 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Sven Larsson, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Gustaf Karlsson, Johan Eric Ericson, Gustav Emil Andersson, Rosenberg, Gunnar Andersson* och *Albertsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Persson* i Tidaholm, *Pettersson* i Dahl, *Malmberg* i Skövde, *Viklund* och *Holmström*.